

Crna Gora

Ministarstvo održivog razvoja i turizma

Direktorat za planiranje prostorom

Broj: 04-92/1
Podgorica, 13.02.2014.godine

OPŠTINA BERANE

Vuka Golubović, predsjednik

BERANE

Povodom Vašeg dopisa br. 01-031-164 od 13.01.2014. godine, uz koji je shodno članu 46. Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata («Službeni list CG», br.51/08, 34/11, 40/10, 47/11 i 35/13), dostavljen **Predlog Prostorno-urbanističkog plana Berane**, koji je urađen od strane „URBANPROJEKT-MONT“ – Podgorica, dio stranog društva „URBANPROJEKT“-a AD - Čačak., dajemo slijedeće mišljenje:

1. Predlažemo da se uz popis tima dopišu i brojevi licenci za sva stručna lica koja su učestvovala u izradi plana (strana i domaća) te na istom mjestu navedu nosioci faza za pojedinačne infrastrukturne grane (saobraćaj, hidrotehnika, energetika...), zaštitu prirodne i kulturnu baštinu. Takođe, **naslov dokumenta treba da sadrži vremenski horizont** za koji se plan donosi.
Obradivač nije priložio licence za privredno društvo niti za glavne projektante za izradu planske dokumentacije ovlašćene institucije iz Crne Gore.

Takođe, u spisku stručnjaka koji su činili Radni tim Obradivača, nema eksperta za oblast geologije i seizmike, što je reperkutovano neadekvatnim tretmanom korespondentnih oblasti.

2. Sugeriše da se sadržaj Predloga PUP-a Opštine Berane dopuni cijelovitim i sveobuhvatnim Pravilima uređenja i Pravilima građenja u skladu sa članom 23 Pravilnika o bližem sadržaju i formi planskih dokumenata kriterijumima namjene površina, elementima urbanističke regulacije i jedinstvenim grafičkim simbolima.
3. Konstatujemo da Predlogom PUP-a nije pregledno sistematizovan bilans površina, a postojeći prikaz sadrži i očite neusaglašenosti sa tekstualnim elaboratom koji prethodi. Iako je PUP-om eksplicitno definisano da se zone stanovanja neće širiti u odnosu na postojeće gabarite građevinskih zona prikazani bilanski ukazuju na drugačije trendove. Kao ilustracija prethodno rečenog ukazujemo na podatak da je postojećim stanjem evidentirano

1.883.374,10 m² površina sa namjenom stanovanje male gustine, dok je Predlogom PUP-a za istu namjenu određeno 3.928.773,00 m². U okviru uporednog prikaza bilansa površina potrebno je dati i bilanse koji su bili predviđeni prethodnim planskim dokumentom (PPO i GUP). Nakon toga, potrebno je dati objašnjenje čime je motivisano povećanje stambenih površina u okviru stanovanja malih gustoća sa 188 na 392 ha u narednih 6 godina (ali i u okviru ostalih tipova stanovanja), s obzirom da je navedeno da je već u postojećem stanju primjetan veći broj stanova u odnosu na broj domaćinstava. Takođe, neophodno je objasniti da li je do porasta stambenih površina došlo na uštrb poljoprivrednih površina, i ukoliko jeste objasniti opravdanost takvog pristupa. Preporučujemo da se **prostorno-planski bilansi** daju na jednom mjestu (postojeće i planirano stanje) kako bi se mogli upoređivati i to **na oba nivoa** (opština, grad) i to po namjenama iz Pravilnika: opšte/detaljne namjene. Ovi podaci bili bi od koristi za **započinjanje vođenja dokumentacione osnove o prostoru.**

4. Konstatujemo da je u dokumentu ostalo otvoreno pitanje površine zahvata PUP-a od (tri različita podatka: prema Odluci 717 km²; postojeci PPO 660,49 km²; od Uprave za nekretnine 674,97 km²). Nivo koji tretira cijelu opština dat je mnogo šire od onoga koji tretira GUR. Postavlja se pitanje da li je bilo osnovano na nivou GUR-a tretirati i Petnjicu?

Pitanje prostora Petnjice takođe je otvoreno pitanje u kontekstu činjenice da je ovaj prostor proglašen 22. Opština u CG.

5. Izvod iz PP CG je preopširan, te je potrebno ga svesti na ono što se konkretno odnosi na Berane.
6. Poglavlja 2.2.4. Postojeća planska dokumentacija i 2.3. Opis vegetacije su nedovršena, te ih je potrebno dopuniti.
7. Poglavlja 2.2.2.; 2.2.3. i 2.2.4. treba dopuniti i konkretizovati pozivima na konkretnе prostore i režime koji se preporučuju (poziv na karte). Segment plana koji se odnosi na GUR nije komentarisao postojeci GUP (površina, stepen resalizacije, postojeci bilansi...) Naime, nije moguće ustanoviti do koje se mjere ovaj PUP-a razlikuje od ranije rađenih dokumenata, tj u čemu nudi drugačija rješenja kako kada su u pitanju namjene površina tako i kada su u pitanju saobraćaj i ostala infrastruktura, primjenjeni normativi i dr.). Nijesu analizirani/komentarisi aktuelni DUP-ovi, procenat njihove realizacije, eventualni problemi.
8. Predlažemo da se poglavlja 1.1.2.4. i 1.1.2.5. u svesci 1b (Plansko rješenje) dopune i konkretizuju.
9. Poglavlje 1.2.5. Komunalna infrastruktura, podnaslov „Deponija“dopuniti, tim prije što postoji tehnička dokumentacija za regionalnu sanitarnu deponiju. Treba prokomentarisati i ostali otpad, a naročito onaj koji je u ingerencijama lokalne zajednice.
10. Predlažemo i dopunu poglavlje „Groblja“ jer je uopšteno.

11. Preporučujemo da se temeljito preispitaju parametri i uslovi stambene izgradnje (str. 141, sveska 1b) kojima su definisani urbanistički parametri za stanovanje male gustine a sa indeksima zauzetosti i izgrađenosti od čak 0,5/1,5. Ovu temu potrebno sistematizovati i ponuditi sadržaj koji će biti prilagođen kontekstu, što sada nije slučaj. Ove smjernice morale bi obuhvatiti i osnovna pravila oblikovanja i materijalizacije grafički prikazane i date po zonama, urbani dio ruralni dio. Neophodno je dopuniti i smjernice za izgradnju na poljoprivrednom zemljištu, gdje bi se osim minimalne veličine parcele i urbanističkih parametara definisala i maksimalna brgp pojedinačnog objekta.
 12. Preporučujemo da se posebna pažnja posveti i objektima nastalim bez legalnog osnova. Planom definisane smjernice za ovu kategoriju objekata krajnje su proizvoljne i stimulišuće za bespravnu gradnju, a osim toga potrebno ih je konkretizovati. Naime, unutar poglavlja 3.5. (sveska 1.b, strana 155) - *Postojeći objekti na prostorima sa namjenom zelene površine* definišu se dvije kategorije: legalno podignuti objekti i nelegalno podignuti objekti, iako je naslovom poglavlja sugerisana nelegalnost i jednih i drugih. U odnosu na ova dva tipa, propisuje se mogućnost njihove dogradnje u procentu od 10-30% postojećeg brgp!
- Osim gore navedenog, konstatujemo da segmenti koji se odnose na nelegalnu gradnju ne sadrže niti minimalne informacije o broju, strukturi i lokalitetima na kojima je dominantno izražena. Poglavlje 3.6. koje se na ovo pitanje odnosi kratko je i krajnje uopšteno.
13. Konstatujemo da Predlog PUP-a otvara temu prethodnih razvojnih opredjeljenja. Ovo najbolje odslikava činjenica da se planira dvostruko povećanje površina za stambenu izgradnju malih gustina – pri čemu je upitna “mala gustina” sa indexima izgrađenosti 1 ili većim.
 14. Obrađivač na str. 145 navodi prostore za koje je predviđena izrada DUP-ova u narednom periodu, a zatim navodi smjernice za izgradnju na tim istim područjima u periodu do donošenja DUP-ova, čak i za stanovanje srednjih gustina, odnosno stambene zgrade do P+3. Sugerisemo da se ovaj dio plana uskladi sa Zakonskim rješenjima i, u saradnji sa Naručiocem doneše odluka da li će se na nekom prostoru raditi DUP-ovi, LSL, UP ili direktna implementacija kroz smjernice za izgradnju na području na kojem se ne predviđa izrada DUPova, LSL i UP.
 15. U poglavljima koja se odnose na turizam nijesu dati podaci o preporučenim kapacitetima. Takođe, za vikend naselja koja se spominju u planu nijesu dati okvirni kapaciteti.
 16. U tekstualnom dijelu koji se odnosi na postojeće i planirano stanje vezano za transportne sisteme pominju se egzaktni podaci i prilažu odgovarajući crteži kojima se ne navode izvori. Predlažemo da se za svaki preuzeti podatak i sliku

navede izvor, pogotovo što su neki netačni (broj registrovanih vozila u Crnoj Gori je 197 886 – izvor Monstat, 2012., a ne 120 000 hiljada).

17. Tekst na 63. i 60 strani knjige 1a koji se odnosi na PGDS je kontradiktoran. Tako piše da su elementi magistralnog puta M-2 odgovarajući za PGDS koji se odvija po tom putu, a dalje u tekstu se kaže da se ne raspolaže podacima o PGDS-u.
18. Konstatujemo da je tekstualni dio plana koji se odnosi na varijante autoputa veoma konfuzan, pominju se aktuelna i predložena varijanta, padinska i dolinska, alternativna... Nejasno je ko je šta predložio, odakle je šta preuzeto (analiza i tabela), a šta predlaže Obrađivač.
19. Alternativna ili varijantna rješenja trase autoputa moraju biti krajnje argumentovana da bi se ušlo u ocjenu opravdanosti predloženih rješenja.
20. Radi boljeg praćenja plana, **u tekstualnom dijelu** je trebalo priložiti **umanjene grafičke priloge (namjena površina i teritorijalna/planska podjela na oba nivoa)**.
21. U atlasu grafičkih priloga bila bi poželjna i karta „determinanti“ u prostoru, odnosno karta na kojoj bi se prezentirale „konstante“ u prostoru bilo da je njihovo preuzimanje obavezujuće iz planova višeg reda ili se radi o prirodnim konstantama.
22. Konstatujemo da je data analiza potreba za parkirnim kapacitetima. Nisu navedeni izvori podataka kao što su: koeficient popunjenoštvo vozila, planirani stepen motorizacije (broj stanovnika i broj kretanja će se povećati skoro duplo do 2021. u odnosu na 2010., a stepen motorizacije ostaje isti?), da li su normativi za parkiranje definisani u odnosu na stepen motorizacije.
23. Konstatujemo da planom namjene površina nije definisan koridor autoputa. Takođe, namjena površina koja se odnosi na stanovanje preklapa se sa trasom autoputa.
24. U smjernicama za sprovođenje plana bilo od koristi preporučivanje pozitivnih primjera i preporučene tipologije izgradnje sa ciljem efikasnijeg ambijentalnog „uklapanja“ u prostor.
25. U "Smjernicama za izradu detaljnih urbanističkih planova, urbanističkih projekata i studija lokacije" navodi se da je za područja koja se nalaze u zahvatu PPPPN „Bjelasica i Komovi“, a koja nisu detaljno razrađena tim planom moguće raditi Lokalne studije lokacije. Sugerišemo da se ovaj stav uskladi sa važećim zakonskim rješenjem koje u tom slučaju omogućuje izradu isključivo Državnih studija lokacije.
26. Smjernice za utvrđivanje područja, zona, lokacija i objekata od opštег interesa uskladiti sa članom 7 Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata (Izmjene i dopune iz 2013. god).

34. Grafički prilog saobraćajne infrastrukture (list br.4.2) predstavlja saobraćajnice različitih kategorija. Predlažemo da, u cilju jasnije predstave, na ovom prilogu različite saobraćajnice budu predstavljene različitim bojama.
35. Konstatujemo da plan saobraćaja (urbanistički dio, list br. 3) sadrži poprečne profile saobraćajnica. Nepotreban je poprečni profil koji se odnosi na autoput, a predstavlja „fazno“ rješenje. Ovaj plan nema zadatak da definiše ni faze ni etape autoputa. Takođe, za ulicu u naselju nepotrebna je širina kolovoza od 7.5m.
36. Seizmičke karakteristike teritorije Opštine Berane prikazane u okviru podnaslova "Seizmičke osobine" (strane 9-11), u dijelu poglavlja „2.1.Prirodne karakteristike planskog područja“. Međutim, Obrađivač je ostao na vrlo generalizovanom nivou tretmana ove problematike, ne navodeći neophodne detalje o seizmičnosti, aktivnoj seismotektonici, očekivanim nivoima seizmičkog hazarda i svim drugim vrlo značajnim pitanjima za prostorno-urbanističko planiranje.
37. Karta seizmičke mikrorejonizacije i Karta podobnosti terena za urbanizaciju, koje su izrađene oko 1985. godine (koje bi trebalo da budu u posjedu Sekretarijatu za urbanizam Opštine Berane) sadrže podatke od bitnog značaja za proces planiranja u ovoj opštini. Međutim, Obrađivač u Nacrtu PUP-a nije ni pomenuo ovu važnu i sadržajnu dokumentaciju.
38. U dijelu teksta Nacrta, pod nazivom „Kontrola seizmičkog rizika, tehničkih akcidenata i elementarnih nepogoda“ (strana 108 u poglavlju „2.6. Stanje životne sredine“, kao i strana 118), u preporukama Obrađivač ostaje na neprihvatljivom, vrlo generalizovanom nivou koji obuhvata samo par površnih rečenica: "Primena svih regularnih mera za kontrolu rizika ...; uspostavljanje sistema i mehanizama delovanja u slučaju zemljotresa; ...". Još neprihvatljivija situacija prisutna je u tekstu podnaslova: „Mere za smanjenje seizmičkog rizika“ (strana 128) koji doslovno sadrži samo jednu rečenicu: "Opštine moraju da definisu procedure procene i razmatranja seizmičkog rizika prilikom izrade lokalne planske dokumentacije i urbanog razvoja". Predlažemo da se predmetni PUP mora dopuniti razradom konkretnih mjera za upravljanje, odnosno smanjenje seizmičkog, kao i drugih prirodnih i tehnogenih rizika.
39. Kao generalni zaključak za aspekt seizmičkog hazarda i rizika, kao i za očekivane relevantne preporuke i mjere, konstatujemo da su ove oblasti obrađene na neadekvatan način ina neprihvatljivom nivou, te da ih je neophodno iznova pripremiti.
40. Predlažemo sagledavanje mogućnost da se numeracija poglavlja ne ponavlja u dijelu koji se odnosi na Plansko rješenje (već da se nastavlja). Provjeriti numeraciju stranica u sadržaju. Takođe, tekst plana treba dati na crnogorskom jeziku.
41. U sektoru poljoprivrede u svesci 1a ovog dokumenta posvećeno nedovoljno pažnje, samo po nekoliko uopštenih konstatacija o glavnim granama poljoprivrede i to najčešće na nivou Crne Gore ili Sjevernog regiona, bez navođenja podataka o raspoloživim resursima i kapacitetima na području

beranke opštine, visini proizvodnje koja se u pojedinim sektorima ostvaruje, ispoljenim trendovima i sl.

- ispoljenim trendovima PSl.

42. Drugo, predlog PUPa- je iz novembra 2013. godine, a statistički podaci su iz 2007. godine!

43. Podaci o poljoprivrednom stanovništvu (str. 48 – sveska 1a) su iz 2003, iako smo imali popis u poljoprivredi 2010. godine

44. Na 118. strani sveske 1a, u tekstu **Prostorni koncept razvoja poljoprivrede i šumarstva** o poljoprivredi se daju dva pasusa u kojima je načelna priča o poljoprivredi Crne Gore po regionima, ali se ni u jednoj rečenici ne pominje opština Berane!

45. Na 138. strani sveske 1a (**Predlog korišćenja prirodnih potencijala**) odvojeno se govori o pašnjacima iako i oni spadaju u poljoprivredno zemljište, a potom se daje sljedeći pasus: "**Poljoprivredno zemljište - Plan zagovara ozbiljnu strategiju razvoja intenzivne planinske pojoprivrede (stočarstva i ratarstva)** koja uključuje proizvodnju hrane i drugih proizvoda. Reč je o potrebi modernog povratka tradicionalnom karakteru ovog prostora po uzoru na razvijene evropske zemlje na značajnim površinama (60 do 80 hiljada hektara) koje su podobne za intenzivnu planinsku poljoprivredu...".

Ovaj tekst treba izbaciti iz dokumenta, odnosno ne navoditi iz drugih dokumenata nešto što nije zasnovano na ispravnim postavkama.

46. Na strani 9 sveske 1b govorи se o namjeni prostora i, između ostalog, stoji:
"Generalno se mogu izdvojiti tri osnovna rejona, unutar kojih se mešaju ove dve osnovne namene, bez obzira na njihovu osnovnu orientaciju:

1. rejone intenzivne poljoprivrede, pre svega razvoja stočarstva, i eko-proizvodnih mini farmi, čine:
 - površine u severoistočnom delu opštine – područje Bihora i Police
 - zapadni deo opštine područje Gornjih sela i nizvodni deo Lima
 - površine u okviru područja Dolina Lima i to na višim kotama
2. rejone inetnznivog voćarstva čine površine pre svega u nižim zonama u okviru Limske doline
3. rejon pogodan za razvoj šumarstva, čine površine u okviru područja Planinskog dela kao I na višim kotama u okviru područja Doline Lima i Police..."

Po prvi put se daje podjela teritorije jedne opštine na ređone i to na način da su poljoprivreda i šumarstvo dati zajedno! Ponovo se nudi intenzivni razvoj stočarstva i to na sjeveru Crne Gore.

Tekst o poljoprivredi (str. 27-30 sveske 1b) nije koncizan, niti je usklađen sa prethodnim tekstrom o poljoprivredi niti polazi od stvarnog stanja poljoprivrede na području beranske opštine. Nigdje se prethodno, osim uopštenih opisa, ne prikazuje postojeće stanje i ispoljeni trendovi, a ovdje se daju preporuke – bolje reći opšte proklamacije i predlažu rješenja koje struka praktično ne poznaje, reči ekopoljo- etnoturističke farme, Sabirno distributivni centar organske, zdrave hrane sa laboratorijom i sl. Slične ili gotove iste preporuke bile su u jednoj verziji PUP-a za opštinu Mojkovac još 2008. godine. Smatramo da ovaj tekst zahtijeva potpunu reviziju.

47. U okviru poglavlja ***Ekonomski objekti u funkciji poljoprivrede*** (str. 118 i 119 sveske 1b), slično prostornom planu opštine Plav, navode se normativi o udaljenosti objekata u poljoprivredi i preradi:

"... Minimalna udaljenost građevina za intenzivni uzgoj stoke, peradi i krznaša za kapacitet preko 50 uslovnih grla od građevinskog područja naselja iznosi 500m, a od ostalih naselja 100m.

U sklopu kompleksa za intenzivno gajenje stoke i peradi dozvoljava se gradnja kapaciteta za osnovnu doradu ili preradu u funkciji osnovne proizvodnje.

Minimalni kapacitet osnovne proizvodnje uz koji se može odobriti izgradnja primarne dorade ili prerade (klanica, hladnjača, i sl.) iznosi 100 uslovnih grla, a maksimalni kapacitet objekata primarne dorade i prerade jednak je maksimalnom kapacitetu osnovne proizvodnje.

Nije jasno iz kojih su pravnih propisa preuzete ove preporuke i na čemu su zasnovane?

48. U Prijedlogu PUP-a Opštine Berane, na strani 55, stoji:

"Prostornim Planom Crne Gore planirana je izgradnja železničke pruge od Bijelog Polja preko Berana prema Peći čija je trasa i orientaciono data ovim planom. Tačnu trasu koridora železničke pruge treba utvrditi nakon izrade detaljnije tehničke dokumentacije koja će pružiti dovoljno podataka s obzirom da će izgradnja železničke pruge izazvati izmene na putnoj mreži i okruženju.

Izgradnja moderne železničke pruge Bijelo Polje–Berane–Peć otvara prostor i ovim vidom saobraćaja.

Lokacija Železničke stanice predviđena je u delu naselja Budimlje južno od regionalnog puta R-20 Berane-Kalače, u zoni između Nikojskog brda i Zaruđa. Planirana železnička stanica spada u grupu srednjih i ima sve potrebne osnovne i prateće sadržaje (više koloseka za prijem, ukrštanje i preticanje vozova, zgradu sa potrebnim prostorijama, hol, čekaonicu, restoran, platoe, uređene i široke perone sa poprečnim podzemnim hodnicima ispod koloseka, parking, kompletну signalizaciju i osiguranje)."

Prethodnom Studijom opravdanosti i idejnog rješenja nove pruge Pljevlja – Bijelo Polje (Ravna Rijeka) - Berane- granica sa Kosovom, Projektant: Institut za građevinarstvo d.o.o. Podgorica, Revident (Tehnička kontrola - revizija): Univerzitet u Beogradu – Građevinski fakultet Beograd, predložene su ***za detaljniju razradu u narednoj fazi projektovanja varijante:***

- za dionicu V1(Pljevlja – Bijelo Polje): varijanta ***V 1.7 Pljevlja – Bijelo Polje i;***
- za dionicu V2(Bijelo Polje – granica sa Kosovom): ***varijanta V 2.2 i V 2.3. Ravna Rijeka — Kosovo***

**Stacionaža stanica i ukrsnica
Varijante V1.7 sa rastućom
kilometražom**

Pljevlja- Otilovići	0,600
Dubočica	7,900

Kalipolje	14,900
Kovren	24,860
Mahala	37,100
Stolovača	46,830
Bijelo Polje	56,420

Stacionaža stanica i ukrasnica Varijante V2.3 sa rastućom kilometražom	
Ravna Rijeka	0,000
Pod Krš	9,850
Skakavac	21,425
Berane	29,850
Lipovice	40,750
Bulić	47,270
Granica Kosovo	55,500

Stacionaža stanica i ukrasnica Varijante V2.2 sa rastućom kilometražom	
Ravna Rijeka	0,000
Pod Krš	9,850
Skakavac	21,425
Berane	29,650
Aluge	42,070
Kaludra	52,750
Granica Kosovo	56,891

Uvažavajući činjenicu da su utvrđene ekonomske interne stope rentabilnosti, za odabrane varijante, veće od utvrđene diskontne stope (od 5.5%), kao i da je ekonomska neto sadašnja vrijednost >0 , te da je sprovedena analiza osjetljivosti pokazala da projekat ima zadovoljavajuću otpornost na sve realne vidove promjene osnovnih ulaznih parametara, može se nedvosmisleno zaključiti da realizacija ove investicije ima svoje puno društveno-ekonomsko opravdanje.

S tim u vezi preporučen je nastavak rada na izradi projektne dokumentacije, koju čine:

- Detaljni prostorni plan koridora pruge;
- Idejni projekat;
- Studija opravdanosti.

U skladu sa navedenim neophodno je da obrađivač PUP-a Berane uvrsti predložena varijantna rješenja i obezbijedi koridor željezničke pruge.

Imajući u vidu navedeno, iskazane primjedbe potrebno je ugraditi u korigovani Predlog plana i isti dostaviti Ministarstvu na saglasnost.

Koordinator Odsjeka za lokalna planska dokumenta
Željko Božović

